

Az amerikai–dél-koreai stratégiai szövetség dinamikája (1.)

Dynamics of the US-South Korea Strategic Alliance (1)

MEZEI TIBOR

KKI-elemzések

A Külügyi és Külgazdasági Intézet időszeri kiadványa

Kiadó:

Külügyi és Külgazdasági Intézet

Lektorálta:

Baranyi Tamás Péter

Szöveggondozás:

T-Kontakt Kft.

Tördelés:

Lévárt Tamás

A kiadó elérhetősége:

H-1016 Budapest, Bérc utca 13-15.

Tel.: + 36 1 279-5700

E-mail: info@ifat.hu

<http://kki.hu>

Jelen elemzés és annak következtetései kizárólag a szerzők magánvéleményét tükrözik és nem tekinthetők a Külügyi és Külgazdasági Intézet, a Külgazdasági és Külügyminisztérium, illetve Magyarország Kormánya álláspontjának.

© Mezei Tibor, 2021.

© Külügyi és Külgazdasági Intézet, 2021.

ISSN 2416-0148

<https://doi.org/10.47683/KKIElemzesek.KE-2021.55>

Összefoglalás: Időben egybeesett a hidegháború befejeződése és a Koreai Köztársaság demokratikus átalakulása, ami új távlatokat nyitott meg a dél-koreai külpolitika számára. Az elemzés első része az 1988 és 2013 közötti negyedszázad áttekintését nyújtja különös tekintettel a „napfény-politika” időszakára, valamint az azt lezáró külpolitikai váltásra, és azt is vizsgálja, hogy ezek az irányváltások miképpen befolyásolták az amerikai–dél-koreai viszony dinamikáját. A fő kérdés az, hogy Szöul önálló külpolitikai kezdeményezésre és középhatalmi ambíciói kibontakozására való igénye miképpen egyeztethető össze az ország biztonságának sarokkövét jelentő amerikai szövetséggel.

Kulcsszavak: Dél-Korea, az USA és a Koreai Köztársaság közötti kapcsolatok, napfény-politika, Globális Korea

Abstract: *The democratic transition in the Republic of Korea and the end of the Cold War coincided, and that opened up new prospects for Korean foreign policy. The present analysis provides an overview of the quarter of a century between 1988 and 2013 with special emphasis on the Sunshine Policy as well as on its abdication due to internal political change, and investigates how these shifts influenced the dynamic of US-Korea relations. The major issue is how Seoul's aspiration for autonomous foreign policy and for middle power status can be adjusted to the US-Korea alliance which is considered the cornerstone of Korea's security.*

Keywords: South Korea, US-Korea relations, Sunshine Policy, Global Korea

BEVEZETÉS

A mai Dél-Korea mint állam a hidegháború terméke, amely nem jöhetett volna létre az Egyesült Államok aktív közreműködése nélkül. A második világháború utolsó hónapjában – amikor az európai hadszíntéren már be is fejeződtek a harcok – foglalták el szovjet, illetve amerikai csapatok a japán uralom alól felszabaduló Koreai-félszigetet. A 38-as szélességi foktól északra lévő terület szovjet megszállási zóna lett, míg az attól délre fekvő az amerikai zóna. A hidegháborús szembenállás felerősödésével a két zóna egyesítésének esélye megszűnt, és az USA támogatásával [1948. augusztus 15-én a déli zónában kikiáltották a Koreai Köztársaságot](#). Nem egyszerűen arról volt szó, hogy egy amerikabarát kormányzatot hoztak létre Dél-Koreában, hanem lényegesen többről, ugyanis az Egyesült Államok köldökzsinórja biztosította az ország működőképességét. Dél-Korea elképesztő mértékben segélyfüggő volt, a hatvanas évek elejéig az állami költségvetés nagyjából felét adta az amerikai gazdasági segély. Értelemszerűen a koreai háború pusztításai még jobban súlyosbították a dél-koreai gazdaság mélyrepülését, és az ország még [1961-ben is csak 91. helyen állt](#) a gazdasági ranglistán. (Ma, hatvan évvel később, a tizenegyedik.)

A koreai háború biztonságpolitikai tanulsága Szöul számára az volt, hogy az amerikai haderő jelenléte nélkül nem biztosítható az ország védelme egy esetleges újabb észak-koreai támadás ellen. Ebből kifolyólag 1953-ban megkötötték a ma is hatályos [kétoldalú védelmi szerződést](#) (Mutual Defense Treaty), amelyen keresztül az Egyesült Államok garantálja a Koreai Köztársaság biztonságát. Valójában ez egy stratégiai szövetség megalakulását jelentette, hiszen Dél-Korea kiemelkedő módon függött Amerikától: a gazdasági segélyek mellett a fejlesztési projektek, a kétoldalú oktatási és kulturális együttműködés, valamint a dél-koreai haderő anyagi és fegyverzetfejlesztési támogatása mind hozzájárultak az ország fejlődéséhez.

A hatvanas évek közepétől beindult gazdasági fellendülés – amit „Csoda a Han folyó mentén” néven is emlegetnek – érdemben nem módosította Szöul alárendelt szerepét a stratégiai szövetségben, mivel a hidegháborús szembenállás mereven kijelölte Dél-Korea helyét a bipoláris világrendben. Kelet-Ázsiát épphogy megérintette az enyhülés szele a hetvenes években, érdemi változásokra csak Mihail Gorbacsov szovjet vezető reformpolitikájának folyományaként került sor.

A DÉL-KOREAI KÜLPOLITIKA FORDULATA

A Gorbacsov-érában egyre inkább javult a két nagyhatalom, az Egyesült Államok és a Szovjetunió kapcsolata, és ennek köszönhetően a nyolcvanas évek végén hatalmas távlatok nyíltak meg a Koreai Köztársaság külpolitikai ambíciói számára. Ezzel összefüggésben három fejlemény egymást erősítő és Szöul számára roppant kedvező hatását kell kiemelni. A legegyszerűsebb maga a hidegháború lezárulása. A bipoláris világrend felbomlása alapvetően megváltoztatta a kelet-ázsiai régió biztonsági helyzetét, lehetővé vált a korábbi merev szembenállások lebontása, és regionális szinten beindult a korábban szemben álló államok közötti közeledés. A Koreai Köztársaság ebből jelentősen profitált, hiszen sikerült normalizálni kétoldalú kapcsolatait mind a Kínai Népköztársasággal, mind a Szovjetunióval (és értelemszerűen jogutódjával, Oroszországgal). 1991-ben, 43 évvel megalakulását követően, a Koreai Köztársaságot – a Koreai Népi Demokratikus Köztársasággal egyszerre – [felvették az ENSZ-tagállamok sorába](#). A második lényeges fejlemény Dél-Korea demokratizálódása. Ez a sorsdöntő politikai átalakulás a hidegháború utolsó éveiben, 1987–88-ban ment végbe. Ezzel jelentősen megnövekedett Dél-Korea nemzetközi mozgásteret és tekintélye, ami átvezet a harmadik fontos tényezőhöz, vagyis ahhoz, hogy a kedvező nemzetközi környezet és az ország nemzetközi pozícióját erősítő demokratikus átalakulás támaszkodhatott a koreai gazdaság addigra már komoly elismerést kiváltó teljesítményére. Dél-Korea a nyolcvanas évek végére a húsz legnagyobb gazdasággal rendelkező ország csoportjába küzdötte fel magát. Az 1988-ban [Szöulban megrendezett nyári olimpia](#) szimbolikus értelemben is végleg feltette a Koreai Köztársaságot a

térképre. Az olimpia megüzente az egész világnak, hogy ezentúl komolyan számolni kell Dél-Korea ambícióival a nemzetközi szinten. A fenti három tényező együttese tehát új külpolitikai korszakot nyitott meg a Koreai Köztársaság számára.

Az új távlatok megnyílása fordulópontot jelentett Szöul Washingtonhoz fűződő viszonyában. Míg korábban Dél-Korea kül- és biztonságpolitikája egyoldalúan az Egyesült Államokkal való szövetség kontextusában mozgott, addig ettől kezdve egy új és lényegesen összetettebb dinamika érvényesült Szöul külkapcsolataiban. Az Egyesült Államokkal kötött stratégiai szövetség továbbra is megtartotta alapvető jelentőségét, de a koreai partner immár – megerősödött politikai és gazdasági pozíciójával összhangban – kezdeményező módon léphetett fel külpolitikai téren is. A korábbi patrónus-kliens viszonyt fokozatosan felváltotta egy olyasfajta szövetségi kapcsolat, amely az amerikai–japán együttműködést is jellemezte. Ez a hidegháborús időszakhoz képest nagyságrendekkel bonyolultabb külpolitikai vonalvezetést kíván Szöultől, annak folyamatos mérlegelését, hogy miképpen egyeztethetők össze a két ország érdekei az egyes kérdésekben, és hogy a felmerülő nézeteltérésekre hogyan lehet áthidaló megoldásokat találni. A dél-koreai–amerikai kapcsolatokat a nyolcvanas évek vége óta jellemző dinamikát a koreai szempontból három legfontosabb dimenzióban fogom vizsgálni: a Korea-közi kapcsolatokat, Szöul középhatalmi ambícióit, valamint Dél-Korea belső politikai megosztottsága. Ez közelebbről azokat a kérdéseket veti fel, hogy miképpen befolyásolta a két ország stratégiai szövetségét a) Szöul Észak-Koreához való viszonyulásának alakulása, b) Szöul kialakuló középhatalmi identitásából adódó erőteljesebb nemzetközi aktivitása, c) a kormányon egymást váltó rivális politikai erők általános Amerika-képe.

A demokratikus választásokon győztes Ro Te Vu elnök felismerte a tárguló nemzetközi mozgástér adta lehetőségeket, és 1988-ban meghirdette a [Nordpolitik néven ismertté vált külpolitikai stratégiáját](#). A *Nordpolitik* megindításában egyszerre tükröződött Szöul azon célja, hogy komolyabb nemzetközi szerepet vindikáljon magának, valamint az, hogy a hidegháborús szembenállás megszűnésével normalizálja kapcsolatait Észak-Koreával. Ezen külpolitikai törekvésének támogatására Ro Te Vu elnöknek – jobboldali konzervatív gyökerei dacára – végül is sikerült felépítenie egy belpolitikai konszenzust, amely lényegében kitartott 1998-ig. A *Nordpolitik* alaptézise az volt, hogy Észak-Koreát akkor lehet a Korea-közi kapcsolatokat javítására rábírni, ha meginog a hidegháborús szembenálláson alapuló megszokott támogatói bázisa. Ezt Szöul a Szovjetunióval, valamint a Kínai Népköztársasággal való viszony normalizálásán keresztül tervezte elérni. Szöul azzal számolt, hogy amennyiben a korábbi hidegháborús szembenállás feloldódásával Moszkva és Peking számára az észak-koreai rezsim elveszíti „hidegháborús értékét”, akkor kénytelen lesz elmozdulni merev pozíciójából és kapcsolatokat kialakítani a régió más országaival – beleértve Dél-Koreát is. A *Nordpolitik* jegyében Szöul normalizálta kapcsolatait a szovjet blokk országaival, amelyek közül elsőként [Magyarországgal vették fel a diplomáciai kapcsolatot 1989 elején](#), majd sorban a többivel is. Ez a változás eleinte sokkolta az észak-koreai rezsimet,

de ahogy lassacskán mind Moszkva, mind Peking – saját gazdasági problémáikkal lévén elfoglalva – felszámolta a Phenjannak évtizedeken át nyújtott baráti támogatást és segélyeket, mégiscsak közvetlen tárgyalásokba bocsátkozott a szöuli kormányzattal. Ennek eredményeként 1991-ben – miután mindkét Korea az ENSZ tagállamainak sorába lépett – elfogadták [a megbékélésről, a meg nem támadásról és az együttműködésről szóló Korea-közi egyezményt](#). A későbbi fejlemények fényében elmondható, hogy a *Nordpolitik* valóban sikeresen erősítette a Koreai Köztársaság külpolitikai és külgazdasági pozícióit, de a Korea-közi kapcsolatokban igazából csak rövid távon ért el javulást.

Az Egyesült Államok a hidegháború utolsó éveiben, valamint a kilencvenes években teljes mellszélességgel támogatta Dél-Korea növekvő külpolitikai ambícióit. Az amerikai érdekekkel egybeesett Szöul azon törekvése, hogy politikai és gazdasági kapcsolatokat építsen ki a szovjet blokk országaival, majd a Szovjetunió szétesését követően a közép- és kelet-európai új demokráciákkal. Washington támogatta az Észak-Koreával történő együttműködésre irányuló törekvést is, és igazából csak az okozott súrlódást a két ország között, amikor az „első észak-koreai nukleáris válság” időszakában a Clinton-adminisztráció lényegében Szöul mellőzésével saját kezébe vette a probléma rendezését. A krízishelyzet azzal kezdődött, hogy a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (NAÜ) berkeiben felmerült a gyanú, hogy [Észak-Korea az atomreaktorokhoz használt plutóniumból az atombomba készítéséhez szükséges alapanyagot állított elő](#). Ezt követően a NAÜ ellenőrei megjelentek Észak-Koreában, de nem engedték be őket a gyanús telephelyekre. Tulajdonképpen váratlan fordulatnak tekinthető, hogy a Clinton-kormányzat – miután Washingtonnak akkor már negyven éve semmilyen kapcsolata sem volt Phenjannal – közvetlen tárgyalásokat kezdeményezett az észak-koreai rezsimmel a nézeteltérést elsimítandó. Az amerikai–dél-koreai kapcsolatok vonatkozásában azt fontos kiemelni az üggyel kapcsolatban, hogy Szöul nehezményezte a tárgyalásokból való kihagyását. Az elhúzó tárgyalások eredményeként született [keretegyezmény \(Agreed Framework\)](#) ugyanakkor érintette Szöult, mivel abban egyeztek meg a felek, hogy a KNDK együttműködik a Nemzetközi Atomenergia Ügynökséggel, az Egyesült Államok pedig – Dél-Koreával és Japánnal közösen – vállalja két könnyűvízes atomreaktor megépítését a nukleáris energia békés célú felhasználása érdekében.

Ro Te Vu utóda az elnöki székben, Kim Jongszam főbb vonalakban folytatta elődje külpolitikáját, és hivatali ideje alatt Dél-Korea tovább erősítette nemzetközi szerepvállalását, amelynek kiváló példája Szöul részvétele az ASEAN Plus Three együttműködésben. Ez jól mutatta Dél-Korea növekvő érdeklődését a délkelet-ázsiai térség iránt csakúgy, mint emelkedő nemzetközi reputációját, hiszen Kínával és Japánnal közösen csatlakozott ehhez az együttműködéshez.

A NAPFÉNY-POLITIKA ÉS ANNAK HATÁSA AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKKAL VALÓ VISZONYRA

Markáns baloldali politikus, Kim Dedzsung lett az ország elnöke 1998-ban. Színrelépése jelentőst hangsúlyeltolódást eredményezett a dél-koreai külpolitikában. Kim Dedzsung nem kérdőjelezte meg a Koreai Köztársaság több évtizedes kül- és biztonságpolitikai alapvetését, beleértve az Egyesült Államokkal való stratégiai szövetség meghatározó szerepét, ugyanakkor [napfény-politikájával](#) új külpolitikai prioritást fogalmazott meg. A napfény-politika középpontjában Észak-Korea állt, valamint az áttörés elérése a Korea-közi kapcsolatokban, távlatilag pedig a két ország(rész) egyesítésének programja. Kim Dedzsung párhuzamos folyamatként képzelte el a két Korea közötti tartós megbékélés elérését és a KNDK visszavezetését a nemzetközi közösségbe. A tartós megbékélés tehát a két nemzet rész jövőbeni egyesülését volt hivatott előkészíteni, ezzel egyidejűleg pedig Dél-Korea közvetítőként szándékozott fellépni a nemzetközi közösség és a KNDK között, szorgalmazva, hogy a többi állam, illetve nemzetközi szervezet is fejlessze kapcsolatait Észak-Koreával. A *Nordpolitik* irányvonalához képest lényeges különbség volt, hogy Kim Dedzsung nem a régió nagyhatalmaival való kapcsolatépítésen keresztül – mintegy közvetett módon – akarta elérni a Korea-közi együttműködés előmozdítását, hanem úgy tervezte, hogy a dél-koreai fogantatású napfény-politika számára szerzi meg a régió nagyhatalmainak támogatását. Kim Dedzsung egy Szöul által írt és rendezett darab előadásához invitálta lelkes közönségnek a nemzetközi közösséget és annak meghatározó szereplőit.

Az amerikai–dél-koreai szövetségesi viszony alakulására hatással volt Kim Dedzsung napfény-politikája. Míg elődje csupán zsörtölődve neheztelt, amikor a Clinton-kormányzat saját kezébe vette az Észak-Koreával való konfliktus megoldását, és nem vonta be közvetlenül Szöult a tárgyalásokba, addig Kim Dedzsung önállóan irányt szabott országának KNDK-politikájának, és ahhoz a politikai elképzeléshez kívánta megszerezni az Egyesült Államok támogatását. A Clinton-kormányzat lényegében pozitívan reagált a napfény-politikára, miközben természetesen elvárta, hogy Szöul folyamatosan tájékoztassa Washington az Észak-Korea irányába tett lépésekről. Összességében elmondható, hogy Clinton elnök támogatta Kim Dedzsung erőfeszítéseit, olyannyira, hogy Madeleine Albright amerikai külügyminiszter is ellátogatott Phenjanba 2000 őszén, előmozdítandó az Észak-Koreával való kapcsolatok rendezését. Azonban 2001 elején kormányváltás történt az Egyesült Államokban, és a republikánus George W. Bush jóval szkeptikusabban ítélte meg az észak-koreai rezsimmel való együttműködés esélyeit, mint demokrata elődje. 2002 januárjában Bush elnök a „gonosz tengelyéhez” sorolta Észak-Koreát – Irak és Irán mellett – de igazából azt vette rossz néven Phenjan, amikor [Washington ugyanazon év októberében az atombomba gyártását elősegítő, titkos urániumdúsítással vádolta meg a rezsimet.](#)

(Ez a feltevés, természetesen, később beigazolódott.) A nézeteltérés oda toroklott, hogy a KNDK felmondta az Egyesült Államokkal 1994-ben kötött keretegyezményt, és látványosan újraindította a korábban bezárt jongszoni nukleáris létesítményt.

A dél-koreai közvélemény fölöttébb vehemensen reagált ezekre a fejleményekre. Az előzményekről tudni kell, hogy Kim Dedzsung napfény-politikája komoly belpolitikai vetülettel rendelkezett. Bár az előző tíz év demokratikusan megválasztott jobbközép kormányai is célul tűzték ki az Észak-Koreával való kapcsolatok javítását, a napfény-politika a dél-koreai baloldal markáns nemzetegyesítő jövőképében gyökerezett. Ez azt jelenti, hogy a baloldal mindig is nagyobb jelentőséget tulajdonított a „nemzeti kérdésnek”, és prioritásként kezelte a koreai nemzet megosztottságának felszámolását. A dél-koreai baloldal – a mai európai politikához képest szokatlan módon – a liberális nacionalizmus platformján áll a mai napig. A korábbi autoriter rezsimeket is támogató konzervatív oldal szigorú antikommunista alapállásából kifolyólag – különösen az ötvenes-hatvanas években – sokkal inkább a Koreai Köztársaság létét veszélyeztető ellenséget látott Észak-Koreában, mintsem elszakadt nemzetrészt. Ezt követően a nyolcvanas években [az Egyesült Államokról alkotott képet baloldali körökben jelentősen rontotta](#), hogy a Reagan-adminisztráció tolerálta az akkor uralmon lévő autoriter kormányzat drasztikus, sokszor emberéleteket követelő fellépését a demokráciáért küzdő aktivistákkal szemben. A fentiekből következően a dél-koreai közvélemény baloldali része Washingtont okolta az Észak-Koreával való kapcsolatok megromlása miatt, és úgy vélték, hogy Bush elnök politikája a napfény-politika sikerét veszélyezteti. Ezek a fejlemények ráadásul tovább polarizálták a dél-koreai közéletet, a konzervatív erők egyre inkább túlzásnak tekintették Kim Dedzsung elnök Észak-Korea „kegyeit kereső” hozzáállását. A 2002 decemberében megtartott elnökválasztást végül is szoros versenyben a baloldal jelöltje, No Muhjon nyerte.

No Muhjon elnöksége alatt tovább folytatódott a napfény-politika, és a Bush-adminisztráció egyáltalán nem viszonyult olyan elutasítóan Phenjanhoz, mint ahogy attól korábban Szöulban tartottak. 2003-ban elkezdődtek [a hatpárti tárgyalások](#) az Egyesült Államok, Kína, Japán, Oroszország, a KNDK és a Koreai Köztársaság részvételével, amelyen keresztül rendezni remélték az észak-koreai atomprogram problémáját, valamint a KNDK és a nemzetközi közösség kapcsolatát. A Szöul és Washington közötti feszültséget az okozta, hogy az Egyesült Államok elvárta volna, hogy Dél-Korea a hatpárti tárgyalások érdekeihez igazítsa az Észak-Koreához való közeledését, míg No Muhjon elnök csapata több rugalmasságot kívánt volna Amerikától a tárgyalások folyamatában annak érdekében, hogy minél nagyobb léptekben haladhasson előre a napfény-politika. Ebben a feszültségben szintén tetten érhető volt Szöul középhatalmi ambíciója, vagyis az önálló külpolitikai kezdeményezés igénye. A nézeteltérés ebben az időszakban a KNDK-hoz való eltérő hozzáállásban nyilvánult meg, és úgy jelentkezett, mint az Amerikával fennálló stratégiai szövetség jelentette behatároltság ellenében megjelenő törekvés. A középhatalmi ambíció igénye

No Muhjon elnök utódjánál lett később a szöuli külpolitika központi eleme, de egészen eltérő konnotációval. No Muhjon elnökségének ideje alatt a hatpárti tárgyalások nem értek el eredményt, és végül a dél-koreai közvélemény is elfordult a napfény-politikától, ami a konzervatív jelölt, I Mjongbak nagyarányú győzelmét hozta az elnökválasztáson.

KÖZÉPHATALMI AMBÍCIÓK ÉS A SZÖVETSÉG MEGERŐSÍTÉSE

Tekintettel az erősen polarizált belpolitikára, borítékolni lehetett, hogy az új konzervatív kormányzat nem tekinti majd külpolitikai prioritásnak az Észak-Koreával való együttműködés fejlesztését. I Mjongbak elutasította a napfény-politika irányelvét, hogy feltétel nélküli gazdasági és egyéb juttatásokkal kell „megpuhítani” a KNDK-t, és magáévá tette az amerikai elképzelést, amely a KNDK denuklearizációs lépéseire kötötte a segélyek adását. Az új kormányzat feltett törekvése volt, hogy helyreálljon a megingott bizalom Szöul és Washington között. A stratégiai szövetség megerősítését jelentette a 2009-ben közösen kiadott [Joint Vision For the Alliance](#) dokumentuma, amely leszögezte, hogy a két ország bilaterális, regionális és globális szintű együttműködést folytat majd a közös értékek alapján. Ez a közös nyilatkozat egyértelműen túllépett a szigorúan kétoldalú, 1953-ban kötött védelmi szerződésen (Mutual Defense Treaty). Az együttműködés körét kiterjesztették olyan regionális vagy még inkább globális szintű problémákra, mint a terrorizmus, a tömegpusztító fegyverek terjedése, a klímaváltozás, az energiabiztonság és az emberi jogok védelme. Ezenkívül megemlítték az iraki és az afganisztáni missziókban való közös szerepvállalást, valamint a G20 keretén belüli multilaterális koordinációban való részvételt. I Mjongbak minden korábbi adminisztrációnál hangsúlyosabban képviselte [Dél-Korea középhatalmi ambícióit](#), amit a kormány szlogenje, a „Globális Korea” is jól kifejezett. Az elnök tehát elődjével szemben nem behatórolyként tekintett az Egyesült Államokkal való stratégia szövetségre, vagyis nem a szövetség ellenében, hanem az Egyesült Államokkal folytatott együttműködésben akarta a Koreai Köztársaság nemzetközi mozgásterét növelni.

Ezzel a jelenlegi dél-koreai külpolitika alapkérdéséhez érkeztünk el. Tekintve a Koreai Köztársaság geopolitikai helyzetét, elképzelhető-e egyáltalán olyan külpolitikai vonalvezetés, amely nem támaszkodik a kelet-ázsiai és csendes-óceáni régió valamely meghatározó nagyhatalmára? Létezhet-e olyan értelemben önálló dél-koreai külpolitika, amilyen értelemben India vagy Kína önálló külpolitikájáról beszélünk, vagy a maximum, ami elérhető, egy *relatíve* önálló külpolitika? A relatíve önálló külpolitika itt azt jelentené, hogy Szöul fenntartja a jogot saját külpolitikai kezdeményezésekre, ugyanakkor viszont elfogadja a régióban meghatározó szerepet betöltő nagyhatalmat mint igazodási pontot. Ez a hozzáállás folyamatos mérlegelést követel, valamint a külpolitikai percepciók és

értékelések rendszeres egyeztetését a szövetséges nagyhatalommal. Röviden, folyamatos *menedzselést* igényel az ilyen jellegű stratégiai szövetség mindkét fél érdekeinek megfelelő egyben tartása.

Amellett érvelek, hogy I Mjongbak elnök a fentebb vázolt, relatíve önálló külpolitika folytatásában gondolkodott. Fontos hangsúlyozni továbbá, hogy a globális ügyek jelentős részénél – amelyekre elsődlegesen fókuszált a Globális Korea politikája – főképpen pedig a nem hagyományos biztonsági kihívások területén nem jellemző a nemzetállamok közötti érdekütközés. Elképzelhető, hogy egy állam adott esetben nem óhajt részt venni a terrorizmus elleni küzdelemben vagy a természeti katasztrófák közös elhárításában, de kevésbé valószínű, hogy érdeksérelemnek tekintené, ha más államok az ilyen jellegű kockázatok kezelésében együttműködnek. A szöuli vezetés helyesen ismerte fel, hogy kiválóan együtt fog tudni működni Washingtonnal ezen ügyek mentén, és hogy a globalizáció erősödésével egyre nagyobb jelentőségre tesznek szert a nemzetközi összefogást megkövetelő globális ügyek. Következésképpen Szöul hatékonyan tudja majd erősíteni középhatalmi státuszát azzal, ha minél komolyabb szerepet vállal a nemzetközi szinten. Ennek megfelelően Dél-Korea jelentősen növelte aktivitását a gazdasági diplomácia és az energiadiplomácia terén, a nemzetközi szervezetekben, különösképpen az ENSZ-ben. Létrehozta, szöuli székhellyel, a [Globális Zöld Növekedési Intézet \(GGGI\)](#) elnevezésű nemzetközi szervezetet, amelynek célja a klímaváltozáshoz adaptálódó gazdasági gyakorlatok elterjesztése a világban. (2016-ban Magyarország is csatlakozott ehhez a nemzetközi szervezethez.) Fontosnak tartották megerősíteni az ország nemzetközi imázsát is, ezért 2009-ben létrehozták a [Koreai Kulturális Központok](#) nemzetközi hálózatát; napjainkban már 32 ilyen központ működik szerinte a világban, többek között Budapesten is.

KONKLÚZIÓ

Összegezve az 1998 és 2012 közötti külpolitikai trendeket megállapítható, hogy az Észak-Koreával való kapcsolatok fejlesztését és a koreai nemzet távlati egyesítésének előkészítését zászlajára tűző napfény-politika – amely tíz éven át markánsan meghatározta Szöul külpolitikáját – nem váltotta be a hozzáfűzött reményeket. Ez a külpolitikai irányvonal erősen gyökerezett a dél-koreai baloldali politikai tradíciójában, amely prioritásként kezelte – és kezeli ma is – a nemzet kettéosztottságának felszámolását. A 2008-ban hivatalba lépő konzervatív kormány, részben a Korea-közi együttműködést nézetük szerint túlhangsúlyozó baloldali politikára, részben pedig a KNDK agresszív és a tárgyalásokat elutasító magatartására adott reakcióként még a korábbi konzervatív adminisztrációkhoz képest is kevesebb figyelmet szentelt Észak-Koreának. Viszont I Mjongbak elnök akkora elánnal indította be a [Globális Korea](#) programját, amekkorára lendülettel elődei a két Korea közötti megbékélésért tevékenykedtek. A napfény-politika eleinte nem okozott súrlódást Szöul és Washington között,

de No Muhjon elnöksége alatt az Egyesült Államokkal való szövetségre egyre inkább úgy kezdtek tekinteni, mint ami korlátozza a Korea-közi együttműködés kiterjesztését. Ehhez képest 180 fokos fordulatot hozott I Mjongbak elnöksége, amely helyreállította a kölcsönös bizalmat, és egy közös nyilatkozatban megerősítette, sőt globális szintre emelte a két ország stratégiai szövetségét. A konzervatív kormány helyesen ismerte fel, hogy a két ország érdekei számos globális kérdésben egybeesnek – mint a [non-prolifерáció](#) vagy a klímavédelem – és ezzel összefüggésben azt is felismerte, hogy Dél-Korea középhatalmi státuszát azzal erősítheti leginkább, ha ezekben az ügyekben növeli aktivitását ahelyett, hogy az észak-koreai probléma rendezésében törekedne vezető szerepre.